

OYGGJARNAR OG HVALIRNIR

Farna vikuskiftið hevði heimildarfilmurin *The Islands and the Whales* evropeiska frumsýning á Edinburgh International Film Festival í Skotlandi. EIFF er størsta filmsstevnan á okkara leiðum, og hevur í ár 70 ár á baki. Frammanundan hevur filmurin hjá Day havt norðuramerikanska frumsýning, har hann eisini fekk góð ummæli

KNÚT EYSTURSTEIN

Skotski filmsleikstjórinn Mike Day hevur leikstjórnað, upptikið og framleitt filmin yvir eitt fýra ára tíðarskeið. Hesi árin gjørdi hann fleiri ferðir til Føroyar, og hann er sostatt komin at kenna samfelagið og fólk higani væl. Filmurin er ein visuelt og frásagnarliga hugbindandi uppliving við grindadrápinum sum reyðum tráði. Søgán er persónsdrivin og heldur seg tætt uppá grindadrápinum, soleiðis sum tað gongur fyri seg í føroyska samfelagnum.

Føroyingar í Edinburgh

Í sambandi við evropeisku frumsýningina vóru fleiri føroyingar staddir í Edinburgh. Pál Weihe, arbeiðsmedisinari, er ein av høvuðspersónunum í filminum og var har saman við konuni Sáru og starvsfeløgum. Filmurin var sýndur tvinnar ferðir, fríggjakvöld og sunnudag. Báðar ferðir var stúgvandi fult og aftaná var ein “Q&A” (Questions and Answers) session, har orðstýrari hevði samrøðu við leikstjóran við spurningum úr salinum. Weihe kom eisini upp og prátaði við Day, og teir báðir svaraðu síðani spurningum. Fólk vóru eldhugað og spurdu um bæði Føroyar, grindadráp, samfelagsviðurskipti og eisini um ymiskt av meira films- og teknilígum slag. Filmurin hevur vakt altjóða ans, og í vikuni hevur Day verið í Washington, USA, har hann hevur fundast við kongressina og senatorar um umhvørvisdálking í høvunum. Hann er eisini boðin í Hvítu Húsinu at kjakast um tær avbjóðingar, ið Føroyar standa yvirfyri hvat viðvíkur vandamiklum nøgdum av toksinum í siðbundna matinum. Aftaná frumsýningina fríggjakvöld var eftirveitsla hildið á barr-

ini Henry's Cellar Bar, har tónleikabólkurin Sakaris, ið telur Sakaris Emil Joensen, Per I. Højgaard Petersen og undirritaða, var boðin at spæla.

Ein hugbindandi filmsuppliving

Tú verður beinavegin hugtikin av sannførandi myndasíðuni í *The Islands and the Whales*. Filmurin inniheldur nógvar bergtakandi panoramiskar upptøkur av føroysku náttúruni, ið hóska seg væl sum bakteppi til eina søgu um grindadráp. Temu í filminum eru stóðan millum menniskju og náttúru, burðardygg veiða, umhvørvisdálking o.a., og stórsligu náttúrumyndirnar hóska afturvið eini slíkari frásøgn. Filmurin vísir grindadráp og fuglaveiðu tætt uppá og uttan at blunka. Hetta kann óivað vera herskin kostur fyri útlendingar, men sum føroyingur fegnast tú um, at Day vísir tingini “sum tey eru” og ikki pakkar nakað inn. Tí grindadráp, fuglaveiða, fletting av seyði o.a. hevur verið ein partur av føroyska gerandisdegnum í øldir, og er tað jú enn. Søgugongdin fylgir nøkrum úrvaldum persónum tætt. Pál Weihe er ein høvuðspersónur, ið umboðar kritiska og sakliga sjónarmiðið, har mælt verður frá at eta grind orsaka av heilsuvandanum, ið kemur av øktari kvikksilvurdálking.

Sea Shepherd

Day hevur fingið fótin innum í føroyska samfelagnum og heldur seg rættiliga treytaleyst til innanhýsis frásagnina. Uttan úr heimi koma tó Sea Shepherd á teirra sonevndu “Grindstop” herferð í 2014. Tey fylla ikki nógv í savnaðu søgugongdini men eru har so leingi tað varir. Upptøkur eru frá tá bilar koma í land, tá skip og bátar sigla millum oyggjarnar

sprundið Pamela Anderson vitjaði. Í báðum førum tykist mær, at felagsskapurin ger seg fyri skommum. Day hevur ikki skuldina av hesum. Hann spælir flugan á veggnum, er hjástaddur og filmar tað, ið fyriferst. Men tá Pamela ikki megnar at svara basalum spurningum og tá útsagnir eru ridlandi og ósannførandi, ja so er savnaða myndin ikki serliga sterk. Á ein hátt er tað næstan spell, at anti-grindadráp síðan ikki hevur fingið onkrar gløggari ambassadørar enn henda snøgt sagt fjákuta felagsskap.

Spurningurin, ið vit sjálvi mugu svara

Day vitjaði fyrstu ferð í Føroyum í 2011, og seinasta vitjanin í sambandi við filmsupptøkur var í november 2014. Sostatt liggur ein ørgrynna av arbeiðstímum, fyrireikingum og upptøkum til grund fyri filmin. Hann er komin at kenna sera nógv fólk í Føroyum, og tá tú tosar við hann, kennir tú eisini á tær, at hann hevur ein serligan tokka

Ein familja úr Hvívík umboðar hina síðuna, og kortini rúma tey báðum sjónarmiðum. Pápin er grindamaður og setur eina æru í at veiða fugl og fisk sum part av sínum samleika. Vit frætta eisini frá abba hansara, ið sigur frá søgum úr gomlum døgum. Kona grindamannin er útbúgvinn sjúkrasystir og er sostatt tilvitað um møguligu vandarnar við at eta grind, og vit síggja tey bæði kjakast. Bæði sjónarmið eru sostatt umboðað innanhýsis í hesi familjunni. Hetta er eisini í tráð við hvussu eg meti nógvar føroyingar hugsa rættiliga dialektiskt um grindadráp anno 2016. Tað er ein stórir missur í at veitra farvæl til eina elligamla siðvenju, men hinvegin er tað heilt einfalt ikki skilagott at eta dálkaða føði.

og frá tíðindafundum, ið felagsskapurin helt í Føroyum. Annar tíðindafundurin er niðri á kaiini og telur trý umboð frá Sea Shepherd. Seinni tíðindafundurin er á Hotel Føroyum, tá fyrrverandi Baywatch

til Føroyar og føroyingar. Tó er filmurin ikki óneyðuga partiskur ella moraliserandi á nakran hátt. Viðurskiptini vera lýst uttan stóðutakan, og hyggjarin má sjálvur meta um. Gamaní eru nakrar